

FinansdepartementetE-post: postmottak@fin.dep.noDeres referanse:
13/3769Vår referanse:
200700161Dato:
3.4.2017**HØRING – NOU 2016: 27 Ny lovgivning om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering II, andre delutredning**

Det vises til departementets høringsbrev av 20.12.2016 med vedlegg.

Hvitvaskingslovutvalget hadde et bredt mandat og har avgitt en omfattende utredning. Førstestatsadvokat i ØKOKRIM Sven Arild Damslora, var medlem av utvalget og sluttet seg til utvalgets/flertallets forslag. Vi vil i denne høringsuttalelsen hovedsakelig begrense oss til å kommentere enkelte av utvalgets forslag som anses særlig relevante for vår virksomhet.

ØKOKRIMs erfaring med hvitvaskingsloven er knyttet både til etterforskning av økonomisk kriminalitet og til behandling av finansiell etterretning. ØKOKRIMs Enhet for Finansiell Etterretning (EFE) er den nasjonale enheten for mottak, analyse og formidling av finansiell etterretning. Kommentarene til lovutkastet knytter seg primært til finansiell etterretning og EFEs erfaringer.

Kap 1 Innledning

Under pkt 1.3.3 beskrives sammenhengen mellom FATF's anbefalinger og hvitvaskingsdirektivet, herunder FATF's evaluering av Norge i 2014. Et vesentlig punkt i FATF's anbefalinger er nasjonalt samarbeid og koordinering, jf. FATF's anbefaling 2. Et av funnene i FATF's evaluering var at koordinering og samarbeid mellom de ansvarlige myndigheter kunne bli bedre. Videre pekte man på viktigheten av en formalisert overordnet koordineringsmekanisme. Vi legger til grunn at dette ikke er temaer som egner seg for lovgivning (jf. også utvalgets merknader under pkt 4.3.4 om nasjonal risikovurdering). Det vil imidlertid kunne ha betydning for regimets nasjonale legitimitet og slagkraft at man beskriver det overordnede nasjonale ansvaret, myndighetsorganenes ansvarsområder, den tverretatlige tilnærmingen og ikke minst sammenhengen mellom de forskjellige myndighetenes ansvarsområder. I denne sammenhengen kan man også nevne den nasjonale tverretatlige koordineringsmekanismen; Kontaktforum og beskrive

Postadresse
Postboks 8193 Dep
0034 OSLO**Besøksadresse**
C.J. Hambros plass 2 C
NO-0164 OSLO**Telefon/Telefaks**
(+47) 23 29 10 00
(+47) 23 29 10 01Org.nr.: 874 761 532
post.okokrim@politiet.no NO-
www.okokrim.no

oppgavene som er lagt til dette utvalget. Videre kan det ha en verdi å beskrive de sammenhenger og forventede resultater som FATFs Immediate Outcomes (jf. Methodology for assessing Technical compliance with the FATF recommendations and the effectiveness of AML/CFT systems) pålegger medlemslandene. Ved ikke å omtale disse sentrale temaene får man en tilnærming hvor sammenhengen mellom myndighetens innsats og privat sektors oppfølging etter vår oppfatning ikke blir tilstrekkelig belyst.

Kap 3.1 Rapporteringspliktige

3.1.6 og 6.5.3.3.2 Advokater

Utvalgets lovforslag vedrørende advokater som rapporteringspliktige og rapporter fra disse må ses i sammenheng med NOU 2015:3 Advokaten i samfunnet. Advokatlovutvalget foreslo der at rapportering skal skje ved at Advokatstyret skal oppnevne en advokat som skal ha som oppgave å motta hvitvaskingsmeldinger fra rapporteringspliktige advokater, og at denne "filteradvokaten" skal vurdere om opplysningene skal videresendes til ØKOKRIM. Det er foreslått tilsvarende endring i hvitvaskingsloven § 18 andre ledd.

ØKOKRIM hadde i sin høringsuttalelse til NOU 2015:3 flere bemerkninger til dette forslaget og det ble pekt på at innføring av en "filteradvokat"-ordning vanskelig kan foretas uten en grundigere vurdering av konsekvensene for de øvrige mekanismene i hvitvaskingsloven. Vi er fortsatt av samme oppfatning, og peker her særlig på følgende plikter etter hvitvaskingsloven:

1) Rapporteringsplikten og gjennomføring av mistenkelige transaksjoner

Fjerde hvitvaskingsdirektiv art. 34 nr 1 annet ledd slår fast: "*the designated self-regulatory body shall, in cases referred to in the first subparagraph of this paragraph, forward the information to the FIU promptly and unfiltered*" (understreket her). Videre heter det i lovutkastets § 23 første ledd første punktum at rapporteringspliktige ikke skal gjennomføre transaksjoner som medfører rapporteringsplikt før ØKOKRIM er underrettet. Etter vår oppfatning er det viktig at en eventuell ordning med filteradvokat gjennomføres på en slik måte at tidstapet ordningen kan innebære, blir minst mulig.

2) ØKOKRIMs pålegg om å stanse transaksjoner

Lovutkastet § 23 første ledd annet punktum gir ØKOKRIM en hjemmel for å fatte en såkalt frysbeslutning. Dette er et viktig virkemiddel for å sikre at et mulig utbytte av en straffbar handling ikke blir gjenstand for videre transaksjoner før politi- og påtalemyndighet har tatt stilling til om det skal benyttes tvangsmidler. Vi er bekymret for at en ordning med "filteradvokat" vil kunne medføre at arbeidet med å sikre et mulig utbytte blir vanskeliggjort på grunn av tidstapet

som ordningen kan medføre. Ordningen må derfor som nevnt gjennomføres på en slik måte at disse forutsetningene blir tilstrekkelig varetatt.

3) Oppbevaring av dokumentasjon og informasjon til ØKOKRIM

Lovutkastet § 31 inneholder et krav om at rapporteringspliktige skal oppbevare kopier av dokumenter benyttet i forbindelse med undersøkelsene av om det foreligger en mistanke i tråd med lovens kriterier. Bakgrunnen for dette er blant annet at ØKOKRIM skal kunne henvende seg til den rapporteringspliktige for å få ytterligere dokumentasjon, jf. utkastet § 22 første ledd. Det kan i denne sammenheng stilles spørsmål ved om det er den rapporteringspliktige eller "filteradvokaten" som skal oppbevare dokumentasjonen og være adressat for ØKOKRIMs henvendelse. Etter vår oppfatning bør disse pliktene pålegges begge og dette bør også fremgå klart av regelverket.

4) Pliktsubjektet i forhold til sanksjoner etter hvitvaskingsloven

Lovutkastet kapittel 9 inneholder regler om forvaltningstiltak og sanksjoner. Etter vår oppfatning bør en ordning med filteradvokat innebære at også denne anses som pliktsubjekt i henhold til rapporteringsplikten og dermed også gjenstand for eventuelle sanksjoner. Dette bør fremgå klart av regelverket.

3.1.7 Forhandlere av varer

I lovutkastet § 4 annet ledd bokstav g) legges det opp til at forhandlere av varer kun skal omfattes av loven ved transaksjon på kr 40000 eller mer hvor det betales med kontanter. ØKOKRIM vil påpeke at en plikt som knyttes til oppgjørsform alene lett vil kunne gi muligheter for omgåelser. Dette gjør seg gjeldende både ved kjøp og salg som har tilknytning til terrorfinansiering og hvitvasking.

Under pkt 3.1.7.3.3 drøfter utvalget hvorvidt også andre betalingsformer enn kontantbetaling skal omfattes. Utvalget legger til grunn at hvitvaskingsrisikoen på dette området vil være større ved bruk av utenlandske betalingskort enn ved bruk av norske betalingskort. Det fremstår som noe uklart hvordan utvalget har kommet frem til dette. Generelt må det kunne legges til grunn at bruken av kontanter er stadig synkende i Norge, mens kortbruken overtar i stadig større grad – i hovedsak ved bruk av betalingskort tilknyttet norske konti. I tillegg foregår en stor andel av handel av verdifulle varer ved bruk av norske betalingskort hos norske nettbutikker og nettauksjoner. Dette gjelder både antikviteter, kunst, smykker, ur, elektronikk med mer. Erfaring viser at dette er egnede varer og transaksjoner for både hvitvasking og finansiering av terror. Rapporter fra utlandet viser for eksempel at det foregår handel med antikviteter til finansiering av terror. Det er ikke usannsynlig at slike handel kan foregå også med betalingskort som er tilknyttet konti i Norge. Ved å utelate disse transaksjonene fra rapporteringsplikt vil man derfor kunne gå glipp av

transaksjoner med tilknytning til terrorfinansiering. Vi anbefaler derfor at man benytter forskriftshjemmelen til å utvide virkeområdet til også å omfatte forhandlere av gjenstander også når det benyttes andre betalingsmidler enn kontanter, og at dette ikke avgrenses til kun å gjelde bruk av betalingskort tilknyttet konti utenfor Norge.

3.1.9 Inkasso

ØKOKRIM støtter utvalgets forslag om at inkassovirksomhet tas inn som rapporteringspliktig virksomhet. Det vises til utvalgets begrunnelse, herunder særlig til at inkassovirksomheter i flere tilfeller kan se et mer helhetlig bilde av skyldnerens gjeldsforhold og derfor bedre kan ta stilling til om det forelegger mistanke om at transaksjonen kan nyttes til hvitvasking eller finansiering av terror.

3.1.13 og 6.5.8 Offentlige myndigheter

ØKOKRIM støtter utvalgets vurderinger når det gjelder å ikke foreslå rapporteringsplikt for offentlige etater. Dette er i tråd med direktivet og FATF-anbefalingene og så vidt vi kjenner til er heller ikke offentlige etater rapporteringspliktige i andre land som det er naturlig å sammenligne seg med. Det må kunne legges til grunn at unntakene fra taushetsplikt for kontrollstatene med flere, vil være dekkende for det behovet som måtte være for informasjonsutveksling. Hvilken merverdi en eventuell rapporteringsplikt skulle gi er uklart. Vi viser i denne sammenhengen også til lovforslagets § 26 og utvalgets vurderinger i tilknytning til denne.

Kap 5 Kundetiltak og løpende oppfølging

5.9.4.5 Plikt til å avslutte eksisterende kundeforhold

Utvalget drøfter avvikling av kundeforhold og Grunnloven § 97 om tilbakevirkende kraft. Etter vår oppfatning ville det i tillegg vært nyttig med en drøftelse av forholdet til Finansavtaleloven og Forsikringsavtaleloven, ettersom disse ikke har tilsvarende hjemler om avviking av kunder. Vi viser til at det kan oppstå uklarhet med hensyn til hvordan de forskjellige regelverkene skal forstås i forhold til hverandre.

Vår erfaring er at gjeldende lov § 10 første ledd annet punktum om avvikling av kundeforhold har vært benyttet i liten grad og at dette kan sette rapporteringspliktige i fare for at deres tjenester blir misbrukt, noe som igjen reduserer effektiviteten i regimet mot hvitvasking og finansiering av terror. I denne sammenheng kan det bemerkes at en plikt som beskrevet i utkastets § 19 femte ledd ikke er å anse som de-risking, det vil si at rapporteringspliktige avviser en kunde eller avslutter kundeforhold for å unngå en potensiell risiko, i stedet for å håndtere risikoen gjennom risikobaserte kundetiltak.

Kap 6 Undersøkelser og rapportering

6.5.4 Plikt til å gi opplysninger til ØKOKRIM, jf. 1.5 Europakommisjonens endringsforslag av 5. juli 2016

FIUens adgang til å kreve utlevert opplysninger fra de rapporteringspliktige og de rapporteringspliktiges plikt til å bidra til slik informasjonsutlevering er kommentert under henholdsvis pkt 6.5.4 og pkt 1.5 i utvalgets utredning. Disse to punktene må ses i sammenheng ettersom de de facto dreier seg om to sider av samme sak. Blant annet må både ØKOKRIM og de rapporteringspliktige ha unntak fra taushetsplikt for henholdsvis å kunne kreve taushetsbelagt informasjon utlevert og for å kunne utlevere denne.

Lovutkastet § 22 annet ledd gjennomfører direktivets artikkel § 33 nr 1 bokstav b om de rapporteringspliktiges plikt til å utlevere informasjon til ØKOKRIM. Imidlertid har ikke lovutkastet en tilsvarende bestemmelse for unntak fra ØKOKRIMs taushetsplikt ettersom bestemmelsene om ØKOKRIMs taushetsplikt hovedsakelig finnes i politiregisterlovgivningens regler, og da særlig i politiregisterforskriften kapittel 52. Utvalget synes å ha lagt til grunn at unntakene fra taushetsplikt i politiregisterforskriften kapittel 52 er fullt ut dekkende for ØKOKRIMs unntak for taushetsplikt overfor de rapporteringspliktige. Imidlertid inneholder ikke politiregisterforskriften kapittel 52 noe unntak for deling av informasjon med privat sektor, men kun unntak for deling med politiet, andre offentlige organer, andre lands FIUer og tilsynsmyndigheter. Politiloven § 20 annet ledd hjemler at ØKOKRIM kan utlevere opplysninger for å få verifisert opplysningene, men omtaler ikke direkte utlevering i de tilfellene hvor man trenger ny informasjon og informasjon som ikke direkte berører den informasjonen man allerede har. Det kan derfor stilles spørsmål om denne bestemmelsen fullt ut dekker det unntaket fra taushetsplikt som nå er påkrevd og vi påpeker derfor behovet for en klar og tydelig lovgivning på dette området.

Endringsdirektivet av 5. juli 2016 til fjerde hvitvaskingsdirektiv søker å klargjøre endringene i henholdsvis direktivets art 32 (omhandler FIUens mulighet for å få informasjon) og art 33 nr 1 bokstav b (omhandler rapporteringspliktiges plikt til å gi FIUen informasjonen). Dette er omhandlet av utvalget under pkt 1.5.

Forslaget til endring i fjerde direktivs art 32 om FIUer, innebærer en tilføyelse av et nytt pkt 9 med følgende tekst: *"In the context of its functions, each FIU shall be able to obtain from any obliged entity information for the purpose set in paragraph 1 of this Article , even if such obliged entity did not file a prior report pursuant to Article 33(1)(a)."* Europakommisjonens endringsforslag art 32, 9 legger med andre ord til grunn at FIUen skal kunne kreve utlevert opplysninger fra enhver rapporteringspliktig, uavhengig av om den rapporteringspliktige selv har sendt en rapport om mistenkelig transaksjon. Dette er i tråd med FATF anbefaling 29, jf. metodologien pkt 29.3 og en nyere fotnote til denne hvor dette er presisert. Presiseringen av anbefaling 29 ble foretatt etter FATFs evaluering av Norge og har vært påpekt som et kritisk punkt i FATFs og Egmont Groups (den internasjonale organisasjonen for Financial Intelligence Units) evalueringen av

flere lands FIUer. Europakommisjonens endringsforslag har som nevnt som formål å kodifisere internasjonal standard når det gjelder FIUers tilgang til informasjon og det vises her særlig til pkt 14 hvor det slås fast at:

"FIUs should be able to obtain from any obliged entity all the necessary information relating to their functions. Unfettered access to information is essential to ensure that flows of money can be properly traced and illicit networks and flows detected at an early stage. When FIUs need to obtain additional information from obliged entities based on a suspicion of money laundering, such suspicion may be triggered by a prior suspicious transaction report reported to the FIU, but also through other means such as FIU's own analysis, intelligence provided by competent authorities or information held by another FIU. FIUs should therefore be able to obtain information from any obliged entity, even without a prior report being made by the individual obliged entity. A FIU should also be able to obtain such information on a request made by another Union FIU and to exchange the information with the requesting FIU."

Det må understrekes at dette ikke innebærer en endring av internasjonal standard på området, men en presisering som har vært nødvendig av pedagogiske og informasjonsmessige årsaker.

Lovgivningen mot hvitvasking og finansiering av terror og myndighetens innsats på disse områdene har som formål å sikre en effektiv bekjempelse av denne type kriminalitet og herunder å sikre de nødvendige resultater av innsatsen. ØKOKRIMs evne til å bidra til de påkrevde resultat på området vil være vesentlig begrenset uten de nødvendige hjemler for å innhente informasjon. En god og målrettet innsats krever at man bruker mest tid på de analyser som kan gi den beste effekt i arbeidet med kriminalitetsbekjempelse og at utvalgets forslag til ny § 22 annet ledd er i så måte et meget viktig tiltak. Det er i denne sammenheng et viktig moment at de rapporteringspliktige rapporterer mulige symptomer på hvitvasking, relaterte primærforbrytelser eller finansiering av terror. Den enkelte rapporteringspliktige kan ikke forventes å kunne se hele bildet og vite hva ØKOKRIM har behov for i sitt arbeid. ØKOKRIM sin rolle vil her være å sette samme en større mengde av store og små informasjonselementer og sette disse sammen til et større hele.

6.5.5 Gjennomføring av mistenkelig transaksjon

Utvalget foreslår å videreføre dagens § 19 første ledd annet punktum, den såkalte frysbestemmelsen, i lovforslagets § 23 første ledd annet punktum. Bestemmelsen er ikke særskilt kommentert i utredningen, men vi understreker at den er et sentralt og effektivt virkemiddel for å sikre inndragning, beslag, heftelse og andre sikringstiltak i en senere straffesak.

6.5.6 Avsløringsforbudet og unntak

Utvalgets forslag legger opp til at gjeldende lovs § 20 annet ledd bortfaller slik at unntakene fra avsløringsforbudet strammes inn ved at det avgrenses til å gjelde deling av opplysninger innad i kreditt- og finansinstitusjon som er del av et

konsern. Deling mellom kreditt- og finansinstitusjoner vil etter dette ikke være mulig. Utvalget legger til grunn at ØKOKRIMs utvidede mulighet for å innhente informasjon, jf. lovforslaget 22 annet ledd vil veie opp for dette. Vi deler ikke denne oppfatningen og viser til det som er sagt om forholdet mellom rapporteringspliktige og ØKOKRIM under pkt 6.5.4 og 1.5 ovenfor.

Formålet med undersøkelsesplikten er at de rapporteringspliktige skal kunne danne seg et bilde av transaksjonen og relaterte forhold for dermed å kunne danne seg en oppfatning om mistanke om hvitvasking eller terrorfinansiering. Den rapporteringspliktige har også behov for informasjon for å kunne avkrefte en eventuell mistanke om hvitvasking eller finansiering av terror og dermed vurdere at det ikke skal sendes en melding til ØKOKRIM. Vurderinger som nevnt fordrer mest mulig informasjon og det er grunn til å stille spørsmål ved om en innsnevring av informasjonstilgangen mellom konsern vil være hensiktsmessig i så henseende. Det vil være en fordel om de meldinger som sendes ØKOKRIM er basert på et bredt informasjonstilfang, slik at man sikrer best mulig kvalitet. Utvalgets forslag vil for øvrig også medføre at de rapporteringspliktige på denne måten vil få et dårligere faktagrunnlag for å vurdere risiko og for å vurdere om kundeforholdet bør avvikles.

På denne bakgrunn fraråder vi at utvalgets forslag følges opp videre.

Kap 7 Behandling av personopplysninger

7.6.1 og 7.2.2. ØKOKRIMs behandling av opplysninger og dokumenter

Bestemmelsene om EFEs behandling av opplysninger, herunder taushetsplikt og unntak fra denne, er i dagens lovgivning spredt over hvitvaskingsloven med forskrifter og politiregisterloven med forskrift. Politiregisterforskriften kap 52 inneholder for eksempel både regler om hvitvaskingsregisteret (ASK) og regler om unntak fra taushetsplikt m.m. Denne lovgivningsteknikken har sammenheng med at man på dette området må forholde seg både til hvitvaskingsdirektivet og personverndirektivet. Konsekvensen er at man har en noe uoversiktlig rettskildesituasjon når det gjelder EFEs behandling av informasjon. Det hadde derfor vært hensiktsmessig, både fra et pedagogisk synspunkt og fra rettssikkerhetssynspunkt, at man samordnet disse bestemmelsene i én og samme lov. ØKOKRIM går på dette punkt således noe lenger enn det utvalget gir uttrykk for under pkt 7.6, s 137 andre spalte.

7.6.2 Formålsbestemt behandling av opplysninger

Utlevering av informasjon fra EFE til kontrollmyndigheter

EFE's rettslige adgang til å utlevere opplysninger til kontrolletatene har vært endret en rekke ganger. I hvitvaskingsloven av 2004 jf. Ot.prp. nr 72 (2002-2003) Hvitvaskingsloven pkt 11.3.4 ble det lagt til grunn at EFE ikke hadde adgang til å utlevere informasjon til bruk ved alminnelig forvaltningsvirksomhet. Dette ble endret i desember 2009, jf. NOU 2009:4 Tiltak mot skatteunndragelser, ved en tilføyelse i hvitvaskingsloven § 30 nytt annet ledd

som ga EFE adgang til slik utlevering. Dette gjaldt utlevering til skatteetaten og toll- og avgiftsetaten til bruk i deres arbeid med skatt, avgift og toll. Utvalget legger nå til grunn at kravet om formålsbestemt behandling av personopplysninger vil medføre at EFE ikke har adgang til å utlevere informasjon til bruk ved alminnelig forvaltningsvirksomhet. Det legges til grunn at formålsbegrensingen medfører at det ikke lenger er grunnlag for å opprettholde hvitvaskingsloven § 30 annet ledd.

ØKOKRIM mener at bestemmelsen i hvitvaskingsloven § 30 bør opprettholdes i form at et nytt annet ledd til den foreslåtte § 28. I vår høringsuttalelse til NOU 2009: 4 skrev vi om dette blant annet:

"Utvalget foreslår enstemmig at Økokrim gis adgang til å formidle informasjon mottatt ved rapportering etter hvitvaskingsloven videre til skatteetaten og til toll- og avgiftsetaten til bruk i deres arbeid med skatt, avgifter og toll.

Økokrim støtter utvalgets forslag om at skal gis adgang, men ikke plikt, til å formidle slik informasjon. Ordningen vil dermed ta utgangspunkt i dagens rapporteringssystem og legge til rette for at opplysningene kan utnyttes bedre og mer målrettet også i forhold til skatte- og avgiftsunndragelser.

Økokrim vil understreke at kontrollorganenes behov for slik informasjon må veies opp mot personvern hensyn, noe også utvalget omhandler i utredningen. Skatteetaten og toll- og avgiftsetaten anses imidlertid for å ha godt utviklede rutiner for behandling av taushetspliktbelagt informasjon."

Etter vår oppfatning blir myndighetenes innsats mot økonomisk kriminalitet preget av for liten grad av helhetstenkning dersom man nå, i et arbeid med hvitvaskingslovgivningen, ser helt bort fra en bestemmelse som ble innført for å bekjempe skatteunndragelser. Etter vår oppfatning burde adgangen til å dele opplysninger heller vært utvidet til å gjelde også andre forvaltningsorganer, for eksempel NAV og Arbeidstilsynet, enn fjernet. I denne sammenheng vises for eksempel til regjeringens arbeid for å få til en bedre informasjonsutveksling mellom ulike etater som arbeider med bekjempelse av økonomisk kriminalitet. Blant annet heter det i forordet til regjeringens reviderte strategi mot arbeidslivskriminalitet (13. februar 2017): " Økt koordinering og styrket informasjonsflyt mellom offentlige etater skal bidra til en mer samlet og koordinert bekjempelse av arbeidslivskriminalitet. Bedre registrering og kontrollmuligheter vil gjøre det lettere å oppdage useriøse aktører. Økt kunnskap skal bidra til mer informerte valg og ha en forebyggende effekt. Tiltakene i den reviderte strategien skal bidra til at innsatsen mot arbeidslivskriminalitet blir forsterket og enda mer målrettet."

Kap 10 Forvaltningstiltak og sanksjoner

Utvalget foreslår at dagens hjemler for straffansvar for overtredelser av hvitvaskingsloven bortfaller og erstattes med et spekter av administrative sanksjoner. Det savnes en grundigere fremstilling av rettstilstanden i Danmark

og Sverige på dette området. Det kan derfor bemerkes at man i Sverige har et nytt lovforslag hvor det legges opp til samme system som det norske forslaget. Sverige har meget aktive tilsynsmyndigheter som har ilagt flere store bøter de senere årene. I Danmark inneholder hvitvaskingsloven både administrative sanksjonsmuligheter og straff. Straffebestemmelsen har vært aktivt brukt de senere årene som et effektivt virkemiddel for å sikre at loven etterleves.

Utgangspunktet er at statene står fritt til å avgjøre om overtredelser skal være straffbare i tillegg til å være underlagt forvaltningssanksjoner. Hvitvaskingsloven hjemler i dag straffansvar for overtredelser av hvitvaskingslovens §§ 5, 6, 7, 8, 15, 18 og 22. Skyldkravet er grov uaktsomhet eller forsett. Straff er bøter eller fengsel. Straffebestemmelsen har vært lite benyttet frem til nå. I tillegg kommer Finanstilsynets sanksjonshjemler.

Utvalget påpeker at ved innføring av forvaltningssanksjoner som overtredelsesgebyr er det ikke behov for å opprettholde et parallelt strafferettslig sanksjonsspør. Det legges til grunn at overtredelsesgebyr vil være tilstrekkelig ettersom både det og straff vil dreie seg om betaling av penger og at det er større publisitet rundt et overtredelsesgebyr. Det vises videre til at man vanskelig kan se at det er overtredelser av hvitvaskingsloven som ikke vil kunne straffes etter straffeloven. Det vises også til at straffebestemmelsen ikke har blitt håndhevet i praksis. De rapporteringspliktiges rettsikkerhet påberopes også som et argument.

FATF's anbefalte sanksjonsregime omfatter både straff og administrative tiltak. Disse utfyller hverandre og sikrer at man kan reagere adekvat på de mest alvorlige tilfellene. FATF's evaluering av Norge omtaler sanksjonsregimet og hovedfokus er at tilsynsmyndighetene ikke har stor nok bredde i sanksjonene sine og at straffebestemmelsen i hvitvaskingsloven ikke dekker alle former for brudd på hvitvaskingsloven. I tillegg bemerkes det at straffebestemmelsen aldri har vært benyttet. FATF anbefaler ikke at man skal fjerne straffebestemmelsen og kun ha administrative tiltak. I tillegg bør man ta med i vurderingen at Norge nå er under forsterket oppfølging i FATF, og vi er bekymret for at en avskaffelse kan sende et feil signal.

Utvalget legger til grunn at hvitvaskingsbestemmelsen vil ta opp i seg alle de tilfellene hvor det ville vært aktuelt å reagere med straff for brudd på hvitvaskingsloven, jf. pkt 10.5.2.2. Vi er ikke fullt ut enige i utvalgets syn på dette punktet. En manglende oppfyllelse av plikter etter hvitvaskingsloven er innholdsmessig noe kvalitativt annet enn å hvitvaske utbytte fra straffbare handlinger. Dette gjelder særlig for profesjonelle aktører (advokater, revisor, regnskapsfører, meglere m fl) som både er rapporteringspliktige og potensielle tilretteleggere for hvitvaskingshandlinger. Utvalgets betraktninger rundt terrorfinansiering synes heller ikke å være korrekt på dette området. Det er åpenbart at det er en høyere terskel for tiltale for terrorfinansiering enn for overtredelse av hvitvaskingsloven. Hvorfor de rapporteringspliktiges rettsikkerhet er bedre ivaretatt ved forvaltningsbehandling enn ved straffesaksbehandling er

også uklart. At straffebestemmelsen er lite benyttet har sammenheng med det som påpekes av FATF, det vil si at regimet som sådan ikke har fungert optimalt.

I tillegg til de sanksjoner og forvaltningstiltak som foreslås innført tilrår ØKOKRIM at dagens system med straff opprettholdes og at straffebestemmelsen i hvitvaskingsloven bør dekke alle former for brudd på hvitvaskingsloven.

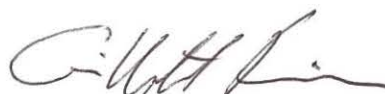
Kap 12 Register over reelle rettighetshavere

Forslaget legger opp til at registerfører skal kunne foreta en formalkontroll av opplysningene, men at det ikke skal foreligge en plikt til å kontrollere om opplysningene som meldes inn er korrekte. Vi savner imidlertid en drøftelse av om dette møter kritikken fra FATF i tilstrekkelig grad og om registeret vil ha den nødvendige effekt og medvirke til å produsere de påkrevde resultater. Den beste løsningen vil etter vår oppfatning være at registerfører kontrollerer at informasjonen er korrekt. På denne måten vil registeret best mulig kunne fungere etter formålet.

Med hilsen

Hedvig Moe Øren
assisterende ØKOKRIM-sjef

Geir Kjetil Finneide
fagdirektør